

Tsgha ta lwi ña La Hebru

Gwadgamata Lazglafta nda ma Zwanjani

¹ Manda ghalya ná, nda kda fitika Lazglafta ta gwadganatá dzidziha mu nda ta tvi kavghakavgha nda ma wa la anabi. ² Ama ndanana, nda ma Zwanjani ta gwaða Lazglafta ta gwaða nda amu. Ma fitika zlagigiñta Lazglafta ta ghøña hadik* ná, nda tsa Zwanjani ya zlagigiñ tsi. Tsa Zwanjani ya guli fanagha tsi ta ga mgham ta ghøña inda skwi. ³ Tsa Zwanjani ya ta mara glakwa Lazglafta. Manda va nzakwa Lazglafta ya ná, manda va tsaya nzakwa tsatsi guli. Nda ma mbrakwa gwadani ñanata tsi ta inda skwi ta ghøña hadik. Tahula kdiñtani ta magatá slna ghuñiñtá dmakwa mnduha, ka nzatá tsi ta luwa nda ga zeghwa Lazglafta† ya ta ga mgham ta ghøña inda skwi.

Mal Yesu ka inda duhwalha Lazglafta

⁴ Mantsa ya kəl tsa Zwanjani ya ka malaghutá duhwalha Lazglafta, manda va hgu ya vlanj tsi ka malaghutá ña tanj ya. ⁵ Had duhwala Lazglafta ya ta kdə walanjta Lazglafta ta mnanata kazlay:

«Kagha ná, Zwanjani da ka, nda nza yu ka Da gha daga gita»
kə'a wa.

Had ya guli ta kdə walanjta tsi ta mnanata kazlay: Dza'a nzakway yu ka Da gha,

dza'a nzakway kagha ka Zwanjani da kə'a guli wa.

⁶ Sana skwi guli, ma fitika dza'a Lazglafta ghunagatá kdakwa Zwanjani da ghøña hadik, ka'a mantsa:

---

* 1:2 Ngha ta Yuh. 1:3. † 1:3 Ngha ta Zab 110:1. ‡ 1:5 Ngha ta Zab 2:7 nda 2 Sam. 7:14.

«Ka tsəlba inda duhwalha Lazglafta ta tsəlbu ηani,» ka'a.

⁷ Ama wya ka'a mnata ta ghəηa duhwalani:

«Gwal kshatá slna hahəη, ηa nanaftá həη manda falak,
ηa nzakwa taη manda ghanika vu,»[§] ka'a.

⁸ ηa Zwanani ya, wya ka Lazglafta mnata ta ghəηani:

«Dughurukwa ga mghama gha Lazglafta ná,
nda nza ηa kdekedzeη. Dafa ga mghama gha ná,
nda nza ηa ga mgham ta ghəηa mnduha nda tvi tdukwa.

⁹ Skwiha tdukwatdukwa ta zdəgaghatá kagha,
dva a kagha ta ghwadaka skwiha wa.

Tsaya kəl Da gha Lazglafta ka pghaghaghatá rda zdaghaftá
ηuduf,

ka dvutá tsi ta kagha ka malaghutá graha* gha,» ka'a.

¹⁰ Ka'a guli:

«Kagha ná, Mgham ka.

Ma zraftani, kagha ta magaftá ghəηa hadik.

Luwa guli ná, magatá slna dzva gha ya.

¹¹ Inda tsa skwi ya ná, dza'a hərdú hərdá həη.

Ama kagha ná, nda nza kagha ηa kdekedzeη.

Tsa hadik ya nda luwa tani ná,
dza'a haluhala həη manda halakwa lgut.

¹² Manda ya ta mbsafta lu ta lgut ya,

manda tsaya dza'a mbsafta ka ta həη.

Dza'a mbədavafmbəda həη, manda ya ta mbədavafta lgut.

Ama kagha, manda va tsa nzakwa gha ya ná,

manda va tsaya ka, had'kdavakta† nzakwa gha wa.»

¹³ Ta walaη a Lazglafta ta mnanatá ya dər turtuk mataba
duhwalhani kazlay:

«Sawi nzata nda ga zeghwa da,

dza'a pghapgha yu ta ghumaha gha

[§] 1:7 Aya. 6:7. Vrafta ta zlahu 32:43 nda Zab 104:4.

† 1:12 Aya. 10:12. Zab 102:26-28.

* 1:9 Aya. 8:9. Ngha

ɲa nzakwa taɲ ka skwata pɣha sɔlaha‡ gha» kə'a wa.

¹⁴ Duhwalha Lazglafta ná, sulkumha ta maganata slna ta Lazglafta, ta ghwanu lu ta həŋ ɲa katanjá gwal ta nzakway ɲa mutsa mbaku ya.

2

Mbaku ta fərtuta katakata

¹ Tsaya tama ná, nda ra ka sganaghata mu ta maga ɗasuwa nda skwi ya snaɲ mu, kada kwala mu ta zwaduta ma tvi. ² Tsa gwaɗa si ta mnə duhwalha Lazglafta* ghalya ya ná, nda mbra nzakwani. Inda gwal ta kwal kul klaftá tsa gwaɗa ya ka gwaɗa, ka kwalaghutá snata ná, mutsafmutsa həŋ ta guma ya ta ranjá həŋ. ³ Ka si mantša ya tsi, waka amu dza'a ndapta ma tsa guma ya, ka si kwalaghukwala mu ta tsa glakwa glakwa mbaku ya tama? Wya tiŋəl Mgham Yesu ta mna tsa gwaɗa ta mbaku ya tama, ka sgamaghatá gwal ta sanjá tsa gwaɗa ya guli kazlay: Kahwathwata tsa gwaɗa ya kə'a. ⁴ Ka ɲlanaghatá Lazglafta kaghəŋani guli ta tsa gwaɗa taɲ ya, nda ma maga ɲizlaha, nda ma skwiha ka mandərmimi,† nda mazəməmha kavghakavgha. Dəganafha Sulkum nda ghuɓa ta slna ta mnduha ɲa maga skwiha kavghakavgha manda ya kumaɲ tsi guli.

Mndu ya ta hla mnduha da mbaku

⁵ Mantša ya ná, duhwalhani a vlaɲ Lazglafta ta ga mgham ta ghəŋa zamana ta sagha ta mnə mu ya wa.

⁶ Katək ná, wya ka sana mndu vindafta ma deftera Lazglafta:

«Sanawu mndu ka ka ní Lazglafta kəl ka ka havapta ka tsatsi.

---

‡ 1:13 Ngha ta Zab 110:1. * 2:2 Duhwala Lazglafta si ta kla lwa Lazglafta ghalya Slna gwal ghunay 7:53. † 2:4 Ngha ta Markus 16:17-18, 20, 5:12.

Sanawu mnda sɛla kɛl ka ka nghapta ka tsatsi na?

⁷ Aŋ mndani, vraganavgha ka gudzekw ŋa fitik kwitikw mista duhwalha Lazglafta.

Tahula tsa, ka fanaghatá ka ta glaku nda sgit.

⁸ Ka vlarŋtá ka ta ga mgham[‡] ta ghɛŋa inda skwi demdem,» ka'a.

Ka vlarŋtá Lazglafta ta ga mgham ta ghɛŋa inda skwi, ka lu ya ná, haɗ sana skwi kul haɗ tsi ta ga mgham ta ghɛŋani nda tsaya wa. Aŋ mndani, ta ngha a mu karaku kazlay: Ta gay mndu ta mgham ta ghɛŋa inda skwi kə'a wa. ⁹ Tsa mndu vragana lu ŋa fitik kwitikw mista duhwalha Lazglafta ta nzakway ka Yesu ya nghaŋ amu. Ka vlarŋtá Lazglafta ta glaku, nda sgit ta ghɛŋa vɛl mtutani, ka ghuytá ɗaŋwa. Mantsa ya tama, ma zɗakatahuda Lazglafta ná, ka ŋa inda mndu ɗaŋta tsi ta mtaku.

¹⁰ Inda skwi ná, Lazglafta ta magafta. Ka ŋani nzakwani guli. Mantsa, ka ɗvaftá Lazglafta ta payaftá Yesu nda ma ghuya ɗaŋwa ya ghuyə tsi, kada mutsafta ndəghata mnduha ta nzaku ka zwanani, ŋa hlayni ta hɛŋ da glakwani. Yesu tsa mndu dza'a hla hɛŋ da mbaku ya.

¹¹ Tsa mndu ta ghuɓa mndu ya nda tsa gwal ghuɓiŋ lu ya tani ná, ma da turtuk hɛŋ. Tsaya tsa kwal hula ksarŋtá Yesu ka hga hɛŋ ka zwanamani ya. Ka'a nda Lazglafta mantsa:

¹² «Dza'a mnaŋmna yu ta hga gha da zwanama ɗa.

Dza'a zləzlvay yu ta hga gha mataba tskata mnduha,§» ka'a.

¹³ Ka'a guli mantsa:

«I'i ná, nda fa ghɛŋa ɗa dar ka ŋa Lazglafta,» ka'a.

Ka'a guli na:

«Wana yu kawadaga nda zwaniha ya vliha* Lazglafta,» ka'a.

[‡] 2:8 Aya. 6:8. Ngha ta Zabura 8:5-7. § 2:12 Ngha ta Zabura 22:23.

* 2:13 Ngha ta Isaya 8:17, 18.

¹⁴ Tsa zwanaha mnə tsi ya ná, mnda səla həŋ demdem. Ka nutá Yesu ka ghəŋani guli ka mnda səla manda va hahəŋ, kada laviŋta tsi ta mtuta, ŋa nanatá halaway ta ŋanatá mbrakwa mtaku ya, ka mbegi. ¹⁵ Mantsa ya magata Yesu, ŋa zlu'agaptá həŋ ta gdata ta nzaku ma zləŋa mtaku ya ta niŋtá həŋ ka vu'ani ya. ¹⁶ Mantsa ya nzakwani, duhwalha Lazglafta a sa tsi da katanŋa wa. Zivra Abraham† ya sa tsi da katanŋa. ¹⁷ Tsaya tama kəl tsi ka nzakway ka skwi nda ra ka nutani ka gra vgha nda zwanamani, kada nzakwa tsi ka mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta. Tsatsi ná, dagala tawa hidahida da tsi, ŋərma ya ma slna Lazglafta, ŋa platá dmakwa mnduha.‡
¹⁸ Ndanana tama, laviŋlava ta katanŋá gwal ta dzəghu halaway, kabga dzghaŋdzgha lu ta tsatsi ka ghəŋani, ka ghuyanaptá danŋa.

3

Yesu mali ta ghəŋa Musa

¹ Mantsa tama zwanama, kaghuni gwal hgaŋ Lazglafta ŋa nzakw ka ŋani, fafwa ndana ghuni ta Yesu ghunatá mnda Lazglafta, ka mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya. Tsatsi tsa zlghaf mu ta mnə mu banluwa ya. ² Yesu ná, Lazglafta ta zbafta ŋa maga tsa slna ya. «Ka nzaku tsi ka ŋərma mndu ma tsa slna ya, ma nzakwani da Lazglafta manda va ŋa Musa, ma magayni ta slnani ŋa inda gwal ma həga Lazglafta* ya.» ³ Mal mndu ta ba həga ta vlanŋa lu ta sgit ŋani, ka vərda tsa həga ya. Mantsa ya ná, dina ka vlanŋá glaku ta Yesu ka malaghutá ŋa Musa. ⁴ Inda həga ná, mndu ta bafta. Mndu ta baftá inda skwi guli ná, Lazglafta ya. ⁵ Musa ná, ŋərma mndu ya ma slna si

† 2:16 Ngha ta Isaya 41:8-9. ‡ 2:17 Ngha ta Livitik. 4:20, 26, 35 nda 16:6, 10, 11. * 3:2 Ngha ta Mbsak 12:7 nda skwi ya vindiŋ lu mistani ŋa ŋanata.

ta magə tsi ma inda həga Lazglafta. Slənani ná, mnananťá mnduha ta skwiha má dza'a mnə Lazglafta ya. ⁶ Kristi ná, zwan ta nzanaghata ta ghəŋa həga ya. Amu tsa həgani ya, ka gđanagđa mu ta ŋanatá zlgħay nda ŋudufa mu, ka ghərbay mu ta ghərbaku ma fatá ghəŋa mu.

Mbi'a vgha fana Lazglafta ta mnduhani

- ⁷ Tsaya tama kəl Sulkum nda ghuḅa ka mnay kazlay:
«Gita, ka nda sna kuni ta lwani,
⁸ yaha kuni təŋanaftá ghəŋa ghuni manda ŋa dzidzīha ghuni,
ta sli'anaftá gwadā ma fitika dzəghaŋta taŋ ta Lazglafta ma mtak ya.
⁹ Ka Lazglafta ná, kulam nda nghanťa taŋ ta ŋərma skwi magə yu ŋa taŋ ma vaku fwađ mbsak ná,
ka dzəghihatá həŋ.
¹⁰ Tsaya tama kəl yu ka gaftá sidi nda həŋ.
Ka yu mantsa:
“Ta dza'a ta kəma ta kəma həŋ nda ghwadaka ndanu,
sna a həŋ ta skwi ta kumə yu da həŋ wa.”
¹¹ Ma tsa gatá sida đa ya ná, wadawada yu,
had həŋ dza'a walaŋťá lami da tsa vla mbi'a[†] vgha payanaf yu ta həŋ ya wa,» ka'a.
¹² Dasuwa ka kuni zwanama đa, yaha ya dər turtuk mataba ghuni da nzata nda ghwadaka ŋuduf ka zlanavatá Lazglafta ta vla hafu ya. ¹³ Ta hğay Lazglafta ta kaghuni «gita» guli. Mbruvuswa vgha ghuni inda fitik, kada kwala dmaku nanaghatá kaghuni, da təŋanaftá ya dər turtuk ma kaghuni ta ghəŋ. ¹⁴ Amu ná, graha Yesu Kristi mu ka ŋanaŋa mu his his dzvu ta kahwathwata fatá ghəŋ ya mutsaf mu daga taŋtaŋ ya.
¹⁵ Wya ka lu mnata daga ghalya:

[†] 3:11 Aya 7-11, Zabura 95:7-1.

«Gita, ka nda sna kuni ta lwani,
yaha kuni tɔjanaftá ghɔɔa ghuni, manda ɔa dzidzɔha
ghuni ta sli'anaftá gwada nda tsi‡ ya.»

¹⁶ I wa tsa mnduha ta snantá lwa Lazglafta ka sli'anaftá hɔɔ ta gwada nda tsi ya na? Tsa gwal ta sabɔ ta hadika Masar hlagap Musa ta hɔɔ ya a ra? ¹⁷ Ta ghɔɔa i wa ta ga Lazglafta ta sidi ma tsa vaku fwaɔ mbsak ya guli na? Ta ghɔɔa tsa gwal ta gatá dmaku ka rwutá hɔɔ ma mtak ya a ra? ¹⁸ ɔa i wa wadata tsi kazlay: Had hɔɔ dza'a walaɔta lami da tsa vla mbi'a vgha payanaf tsi ta hɔɔ ya wu kɔ'a ya na? ɔa tsa gwal ta sli'anaftá§ gwada ya a ra? ¹⁹ Nda ngha mu ná, traptra ta hɔɔ ta lami da tsa vla mbi'a vgha payanaf lu ta hɔɔ ya, kabga kwalaghuta taɔ ta zlghafta.

4

¹ Tshala tamafta Lazglafta ta imi ta slɔmɔɔ kazlay: Dza'a laviɔlava kuni ta lami da vla mbi'a vgha ya payaghunaf yu kɔ'a ya, dasuwa ka kuni tama, da pɔɔaghutá sani dɔr turtuk mataba ghuni ka kwal lami. ² Guli ná, mnamamna lu ta Lfida Gwada manda va ya mnana lu ta dzidzɔha mu ghalya. Ama katarɔ a tsa gwada mnana lu ta hɔɔ ya dɔkɔɔk wa. Manda snantá taɔ ta tsa gwada ya, ka kwalaghutá hɔɔ ta zlghafta nda ɔudufa taɔ. ³ Amu gwal ta zlghaftá tsa gwada ya dza'a lami da tsa vla mbi'a vgha ya. Ka Lazglafta mnata na:

«Wadawada yu ma gatá sida da:

Dza'a nghay yu ka waka hɔɔ dza'a lami da tsa vla mbi'a
vgha* si payanaf yu ta hɔɔ ya,» ka'a.

Aɔ mndani, kɔɔɔkɔda ta magatá slna daga ma zlrafta ghɔɔa hadik. ⁴ Ka lu mnata ma sana vli ma deftera Lazglafta

---

‡ 3:15 Zabura 95:7-8, manda ya mnaf gwada Grek ɔa ghalya mnafta lu. § 3:18 Aya 16-18: Ngha ta Mbsak 14:1-35. Aya 18: Zabura 95:11. * 4:3 Ngha ta Zabura 95:11.

ta ghəŋja mandəfáŋja fitik na: «Badu mandəfáŋja fitik mbi'apta Lazglafta ta vghani ma inda slnani†,» ka'a. ⁵ Ka'a guli manda va ya ghada tsi ta mnata na: «Had həŋ dza'a walanjá lami da tsa vla mbi'a vgha‡ ya si payanaf yu ta həŋ ya wu,» ka'a. ⁶ Tsa gwal ta snanġa tanġanġ ta tsa Lfida Gwada ya ná, lamə a həŋ wu, kabga kwalaghuta tanġ ta snanata gwada Lazglafta. Tsaw nda ghada fata Lazglafta kazlay: Dza'a lamla sanlaha kə'a guli. ⁷ Tsaya tama kəl tsi ka tsəglaftá sana fitik ta nzakway ka «gita». Di'inġ fitik tahula tsa, ka mniginjá tsi ta tsa gwada ya nda ma wa Dawuda, ta slanaghata lu ta vindatani:

Gita, ka snaŋsna kuni ta lwani,

yaha kuni da tənanaftá ghəŋja§ ghuni kə'a ya.

⁸ Ka si má va bhadanam bha Dzesuwa ta həŋ da tsa vla mbi'a vgha* ya ná, má mnəgla a Lazglafta ta gwada ta tsa sana fitik ya wa. ⁹ Tsaya tama ná, ta mamu tsa mbi'a vgha ya ŋa mnduha Lazglafta manda va tsa fitika mbi'a vgha badu mandəfáŋ ya. ¹⁰ Mndu ya ta lami da vla mbi'a vgha ya payaf Lazglafta ya ná, ta mbi'a vgha tsatsi guli ma ŋani ma slna manda mbi'apta mbi'ap Lazglafta ma ŋani ya guli. ¹¹ Tsaya tama ná, ŋavamana ka lama mu da tsa vla mbi'a vgha ya. Dasuwa ka mu da kwalaghutá mu ta snanata gwada Lazglafta, manda tsa ŋa dzidzifa mu ya.

¹² Gwada Lazglafta ná, nda hafu mida, mbrumbra katakata guli. Zusa ka malaghutá wa limay his his. Lavinlava ta zlagadamta da ŋuduf, nda vla nzugu tani dikw da dudi. Nda sna ta dgaptá skwi ta daslu mndu, nda skwi ta ndanu tsi tani. ¹³ Had sana skwi ta difaghuta ta wa ira Lazglafta wa. Nzidif həŋ demdem ta wa irani. Nda

---

† 4:4 Zlrafta 2:2. ‡ 4:5 Zabura 95:11. § 4:7 Zabura 95:7-8, manda ŋa gwada Grek ŋa ghalya mnaf ta lu. * 4:8 Ngha ta Vrafta ta zlahu 31:7, Dzesuwa 22:4.

ngaha irani ta inda skwi demdem. Dza'a mnay mu ta inda skwi ta kəmani.

Yesu mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta

¹⁴ Tsəhala mamu mu nda mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ta hemanata, ta nzakway ka Yesu Zwaŋa Lazglafta, ta bhadaf ta luwa da Lazglafta ya, sladaf-maslada dar ta zlg hay nda ŋudufa mu. ¹⁵ Mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya nda hta mbrakwani ka su'a skwi kawadaga nda amu ma hta ta mbrakwa mu a ŋa amu wa. Katək ná, dzgharjdzgha lu ta mala mu ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta manda va amu, ama ga a tsatsi ta dmaku wa. ¹⁶ Ka si mantse tsi tama, gavanamavagava nda fatá ghəŋ ta Lazglafta, tsatsi ta vla zdakatahudi, ŋa tawatani ta hidahida ta amu, ŋa vlamatani ta zdakatahudani ŋa katamata ma fitik ya nda ra.

5

¹ Inda mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta ná, mataba mnduha zabapta lu. Slna tan ná, ŋa maganata slna ta Lazglafta da manaka tan ya, ŋa vla skwi nda pla ghəŋ ŋa Lazglafta ta ghəŋa dmakwa mnduha. ² Tsa la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya ná, nda sna hahəŋ ká həŋ dza'a maga skwi dina ŋa gwal kul snantá maga skwi dina, ta maga dmaku, kabga wanafwa skwiha ta hta mbraku ta tsatsi guli. ³ Tsaya tama dza'a kəl tsatsi ka pla ghəŋ ŋa Lazglafta, ta ghəŋa dmakuhani*, ta ghəŋa dmakuha mnduha yeya a wa. ⁴ Had mndu ta klaftá tsa glaku ŋa nzaku ka mali ta ghəŋa gwal maga slna Lazglafta ya ka fanaghatá ghəŋani wa. Lazglafta ta hganja manda ya hgan tsi ta Haruna.

---

* 5:3 Ngaha ta Levitik 9:7.

⁵ Manda va tsaya Kristi guli, tsatsi a ta fanaghatá ghəjani ta nzaku ka mali ta ghəja gwal ksa slna Lazglafta wu, ama Lazglafta ta nzakway ka Da ta mnay njani kazlay: Kagha ná, Zwaŋa da ka, nda nza yu ka Da gha gita kə'a.

⁶ Ka'a ta mnay ma sana vli guli na:

«Kagha mali ŋa kdekedzeŋ ta ghəja gwal ta ksa slna Lazglafta,

manda ŋa Melkisedek† ya,» ka'a.

⁷ Ma fitika nzakwa Yesu ma ghəja hadik ná, ka magə tsi ta du'a ka taw ka ŋdaŋda da Lazglafta ta laviŋtá mbanaftha ma mtaku‡. Ka snanató Lazglafta ta ghəja vəl hananatani ta ghəjani. ⁸ Kulam nda nzakwani ka Zwaŋa Lazglafta ná, ka sutá tsi ta duni, kəl tsi ka sŋaŋta kazlay: Snatá gwada ná, skwi nda bla ya kə'a. ⁹ Manda kdŋŋta Lazglafta ta dzanaghatá ghəja skwi ya kumaŋ tsi nda ma tsatsi, ka nzaku tsi ka mndu ya ta mba inda gwal ta snanató gwadani, ŋa nzakwa taŋ nda hafu ŋa kdekedzeŋ. ¹⁰ Ka fatá Lazglafta ka mali ta ghəja gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta manda ŋa Melkisedek.

Dasuwa ka kuni da zlaŋtá kuni ta zlgħay nda ŋuɗuf

¹¹ Mamu skwi dagala ŋa mnay ta ghəjani, tsaw nda bla tsislay ŋa ghuni, kabga la a da sləməja ghuni wa. ¹² Nda kda fitik má prək ka nzakwa ghuni ka gwal taghanató skwi ta sanlaha, kabga nda kda fitika ghuni ta tagha skwi, ama ta sna a kuni wa. ŋa sləglavapta nda sla vgha ka taghəgəлта ŋa ghuni ta va tsa skwiha ma gwada Lazglafta taghu kuni daga taŋtaŋ ya. Ta sna a kuni karku ta za skwa zay ta zə la galata mndu wu, manda zwaŋ ta ghuva tata sa u'a ya kuni. ¹³ Mndu tata zba sa u'a ná, ta ka zwaŋ ta ghuva

† 5:6 Aya 5-6: Zabura 2:7. Zabura 110:4. ‡ 5:7 Ngha ta Mata 26:36-46, Markus 14:32-42, Lukwa 22:39-46.

tsaya ma mndu. Ta sna a tsa mndu ya ta skwi tdukwa[§] wa. ¹⁴ Ɔa galata mndu na skwa zay tɔɔtɔɔja ta gdata hɔɔj ta zay, ka slavaptá hɔɔj ka tagha dganatá skwi dɔɔna, nda ya kul dɔɔnaku, ɔa magay taɔj ta skwi dɔɔna.

6

¹ Mantsa ya tama, zluɔmazla ta hamata zwana tagha skwi ya ta taghɔ mu ta ghɔɔja Kristi, mbadma ta ghɔɔja tagha skwa gwal nda ndɔha. Ma laghu mu vrɔglafɔta ta ghɔɔja dughwanja skwi ta nzakway ka: Gwada ta ghɔɔja pla dmaku, ɔa zlanɔta mnduha ta maga slnaha ya ta kla hɔɔj da Zafaku, nda gwada ta zlgħaftá Lazglafɔta nda ɔuduf, ² nda gwada ta batemha, nda gwada ta fa dzvu ta ghɔɔja mndu, nda gwada ta sli'agapta ma mtaku, nda gwada ta tsatá ghɔɔja guma ɔa dɛkɛk ya. ³ Zluɔmazla ta tsahaya, mbadma ta kɔma ta kɔma. Wya skwi ɔa magay mu nda kumay Lazglafɔta.

⁴ Skwi ɔa snanɔta mu na: Nda bla ma mnduha ya si tsuwadakanaf tsuwadaka Lazglafɔta, gwal ya ta tapanatá skwi ya vla Lazglafɔta, gwal ya si ta mutsaftá Sulkum nda ghuba ma ɔudufa taɔj, ⁵ gwal ya si ta danɔta zdakwa gwada Lazglafɔta, gwal ya si ta mutsaftá mbraku ya ta nzakway ka ɔa zamana ta sagha, ⁶ ta zlɔmbuta ka vrɔglamta da nzakwani ghalya ná, nda bla ka vrɔglakta taɔj da plɔgɔltá dmakwa taɔj. Zlɔɔɔglafzlɔɔna hɔɔj ta Zwanja Lazglafɔta ta udza zlɔɔj, ka razay* banluwa.

⁷ Lagha imi ka gdata ta nzaku ta vwah, ka magafɔta skwi tida ɔa katantá gwal ya ta hvay ná, nda tfawa tsa hadik ya da Lazglafɔta nda tsa. ⁸ Ka laghani, teki nda hiwir yeya ka tsa vwah ya dyanafɔta ná, kataf a tsa ta mndu tama wu, dza'a ksi'afksi'a Lazglafɔta, dza'a drɔɔndra† lu.

§ 5:13 Aya 12-13: Gray nda 1 La Kwareɔt 3:2. * 6:6 Aya 4-6 gray nda 10:26.

† 6:8 Gray nda Zlrafta 3:17-18.

⁹ Zwanama da, aŋ mndani dər má mantsa mnata ɲni ná, da sna aŋni kazlay: Ta ɲərma tvi ta nzakway ka tva mbaku ya kaghuni kə'a. ¹⁰ Lazglafta ná, tdukwa tsatsi, haɗ dza'a zanaptá slna ghuni ya maga kuni, ɲa kataŋtá zwanama ghuni gwal zlgħay nda ɲuɗuf, ya ta gɗata kuni ta kata həŋ ndanana guli ya wa. ¹¹ Ndanana ná, ta kumay ɲni ta ɲavata inda kaghuni nda fata ghəŋ ta skwi ya faf kuni ta ghəŋ tida ha ka kdavaktani. ¹² Ma ksu yaɗi ta kaghuni. Ksawaksa ta sacɗa gwal ta ɲavata ma zlgħay nda ɲuɗuf, gwal ta faftá ghəŋa taŋ ta Lazglafta ka mutsaftá həŋ ta skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta mndu.

Kahwathwata tanafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta Abraham

¹³ Ma fitika tanafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta Abraham ná, ka waɗanató tsi nda vərɗa htsiŋani, kabga haɗ sana mndu ta malaghutá tsatsi ɲa waɗanatanani nda tsi wa. ¹⁴ Ka'a nda Abraham mantsa: «Dza'a tfaghaghatfa yu ta wi. Kahwathwata dza'a yanaf ya yu ta zivra[‡] gha tusak,» ka'a. ¹⁵ Mantsa ya, ka ɲavatá Abraham, ka mutsaftá tsi ta tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ya. ¹⁶ Ta waɗu mndu ta waɗu ná, nda skwi ta malaghutá htsiŋa vərɗa tsatsi ta waɗa tsi. Tsa waɗu ya guli dza'a hlanatá inda tsa skwi ta zlərdə lu ta ghəŋani ya. ¹⁷ Nda tsaya ná, kumaŋkuma Lazglafta ta tsalanaptá tsa gwal dza'a tsu'a tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta mndu ya kazlay: Haɗ yu dza'a mbəɗanaftá skwi mna yu wu kə'a, kəl tsi ka sganaghata nda waɗu. ¹⁸ Mantsa ya ná, his skwiha ya dza'a kwal lu kul laviŋtá mbəɗanafta. Skwiha ya tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta mndu nda waɗu ya waɗa tsi nda tsi. Haɗ dza'a walaŋtá tsakalatawi[§] mida wa. Mantsa ya guli ná, ta vlamavla ta mbraku ta amu gwal ta hwayamta da ghuva

[‡] 6:14 Zlrafta 22:16-17. [§] 6:18 Gray nda Mbsak 23:2.

Lazglafta, ɲa ɲavata mu nda fatá ghəŋ ta skwi ya tamaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ya. ¹⁹ Tsa skwi faf mu ta ghəŋ tida ya ná, nda nza manda skwa sladanatá kwambalu ma nzakwa mu. Kahwathwata dihatani haď skwi ta gigďanťa wa. Zlaganapzlaga ta zlala ka ɓhadamta* da vla nzakwa Lazglafta. ²⁰ Da hada tinlaghuta Yesu ta lami ka amu, ɲa nzaku ɲa kdekedzeŋ ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta manda ɲa Melkisedek ya.

7

Melkisedek Mgham ta ghəŋa ksa slna Lazglafta

¹ Tsa Melkisedek ya ná, si mghama luwa Salem ya. Mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta ta nzakway ta luwa ya guli. Ka sli'aftá tsi ka laghwi da guya Abraham ta vrakta ta kwarafta sana mghamha nda vulu. Ka tfanaghatá tsi ta wi. ² ɲa tsa Melkisedek ya hlanafťa Abraham ta Zaka inda skwi zagagha tsi ma vla tsa vulu ya. Klatá ghəŋa tsa Melkisedek ya ná, «mgham tdukwa ya.» Guli na: Mghama luwa Salem ya. Tsa mghama luwa Salem ya guli ná, «mghama zdaku» ya. ³ Tsatsi ná, haď dani wu, haď mani wu, haď dzidzani wa. Haď vəl mnay kazlay: Baďu yeya yata lu, baďu yeya mtuta tsi kə'a guli wa. Manda Zwanja Lazglafta nzakwani. Nda nza ɲa kdekedzeŋ ka mnda ksa slna Lazglafta.

⁴ Tsa Melkisedek ya ná, mndu dagala ya, ka klaftá Abraham ta nzakway ka dzidzí ya ta zaka ma inda skwi zagagha tsi, ka vlanťa. ⁵ Skwi ɲa snanťa ná, mndəra la Levi ta nzakway ka gwal ta ksa slna Lazglafta ná, zlahu Musa ta mnanatá hahəŋ, ɲa dza'a tan da dawu zaka da inda la Isra'ila. Zwanama tan tsa gwal ta dawu həŋ da həŋ ya. An mndani, zivra Abraham hahəŋ guli. ⁶ Melkisedek ná, tekw a tsatsi mataba mndəra la Levi wu, ama ka klaftá Abraham ta zaka ma skwi zagagha tsi, ka vlanťa. Ta ghəŋa

---

* 6:19 Gray nda Livitik 16:2.

tsa guli ná, ka tfanaghatá Melkisedek ta wi ta mndu ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ. ⁷ Had sana zlərday wu ná, tsa mndu ka mali ya ta tfanaghatawi ta tsa mndu ka sagəŋ ya. ⁸ Mndəra la Levi ta zlgħa zaka ma skwi mutsaf lu ya ná, ta mtay həŋ ta mtaku. Ama tsəna Melkisedek ta zlgħafta zaka da Abraham na ná, mndu ta nzaku nda hafu ŋa kdekedzerŋ ya, manda ya nda vinda ma defteri. ⁹ ŋa tsintá ghəŋani, tsa Levi ta tsu'a zaka da sanlaha ya ná, klafkla tsatsi guli ta zaka ka vlatá Melkisedek nda ma dzidza taŋ Abraham. ¹⁰ Aŋ mndani, ta ya a Abraham ta Levi, ta lagħa Melkisedek da guyaku nda Abraham wu, ama mamu tsatsi ma vgha dzidzani.

¹¹ ŋa mndəra la Levi ta nzakway ka gwal ta ksa slna Lazglafta, vlatá Lazglafta ta zlahu ta la Isra'ila*. Ama tsa slna taŋ ya ná, slaghwa a ŋa dzanaghatá ghəŋa skwi ya kumaŋ Lazglafta, ta vlatá tsi ta zlahu ta həŋ wa. Ka má si slagħusla tsi katsi ná, má zbəgla a lu ta sana mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta, manda Melkisedek ya wu, má gi kla'atá mndu mataba mndəra la Levi manda Haruna má dza'a nzakwa tsi. ¹² Ka si mbədapmbəda Lazglafta ta mndərga mali ta ghəŋa gwal ta ksa slnani mantsa katsi ná, nda nza tkwe' ka mbədapta zlahu guli. ¹³ Tsəna mghama mu ta gwadə lu ta na gwada na ta ghəŋani na ná, Yesu ya. Mataba mndəra sana mndu ta kul walaŋta ksa slna Lazglafta ta gwir tsatsi. ¹⁴ Nda sna lu guli ta tsatsi kazlay: Sabi ma mndəra la Yuda† kə'a. Nziya ya nza tsi ná, gwadaŋ a Musa ta gwada ta ghəŋa tsa mndəra taŋ ya ma fitika gwadayni ta gwada ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta wa.

---

* 7:11 Vla skwi ŋa Lazglafta, la Isra'ila, mnana nda mna lu ta la Isra'ila ta zlahu ta ghəŋa vla skwi ŋa Lazglafta, ka mbədatani ma sana vli. † 7:14 Ngha ta Mata 1:1-2, Lukwa 3:33.

Sana mali ta gara vgha nda Melkisedek

¹⁵ Skwi ta kdēgliṅtá tsaliṅta ná, zlagapzлага sana mnda ksa slna Lazglafta. Manda va Melkisedek tsatsi guli. ¹⁶ Nza a tsa mndu ya ka mndu ta ksa slna Lazglafta manda ya ta mnata zlahu ta fata mndu wa. Tsatsi ná, nzanza tsatsi nda mbrakwa hafu ya kul kdāvakta. ¹⁷ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Nda nza ka ṅa kdēkedzeṅ ka mnda ksa slna Lazglafta, manda Melkisedek‡ ya» ka'a.

¹⁸ Mantsa ya ná, nda hōrda zlahu ṅa ghalya, kabga nda hta mbrakwani, had hayhayani wa. ¹⁹ Zlaha Musa ná, laviṅ a ta nanaftá mndu ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta wa. Ama ndanana ná, mutsafmutsa mu ta fata ghəṅ ta malaghuta. Tsaya dza'a bhadamaghata da Lazglafta.

²⁰ Ta ghəṅa tsa guli ná, ma fitika dza'a Lazglafta fata Yesu ka mali ta ghəṅa gwal ksa slnani ná, ka wadatá tsi ta wađu. Ama ma fitika pghatani ta la Levi, wada a ta wađu wa. ²¹ Yesu ná, nda wađu fata Lazglafta ka mnda ksa slnani, ma fitika mnatani kazlay: I'i Lazglafta na:

«Wadawada yu, had yu dza'a vrəglaftha tida wu:

“Nda nza ka ka mnda ksa slna ṅa kdēkedzeṅ§ ” » ka'a.

²² Ma tsa wađu wada Lazglafta ya ná, grafgra amu ma Yesu kazlay: Mamu mu nda slərbatá zughu ya ta malaghuta ka'a.

²³ Guli ná, tsa sanlaha ma gwal ksa slna Lazglafta ya ná, nda tska hahəṅ, kabga ta mtay hahəṅ ta mtaku had həṅ ta gdāvata wa. ²⁴ Yesu ná, ṅa kdēkedzeṅ nzatá nzakwa tsatsi. Slna tsa nzakwani ka mnda dra skwi ṅa Lazglafta ya guli, had dza'a tsavapta wa. ²⁵ Tsaya guli kəl tsi ka slaghuta ka mnda mbanaftha ṅa kdēkedzeṅ ta inda gwal dza'a bhaku

‡ 7:17 Zabura 110:4. § 7:21 Zabura 110:4.

da Lazglafta nda ma tsatsi. Yesu ná, ɲa kɛkɛdzerɲ nzatá nzakwani ka maga du'a da Lazglafta ta ghəɲa taɲ.

²⁶ Tsaya tama ná, nda nza Yesu ka mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta ya pahaɲ mu. Tsatsi ná, nda ghuɓa nzatá nzakwani, haɗ rutsak tida wa. Haɗ dmaku tida guli wa. Nza a tsatsi manda gwal dmaku wa. Klagha kla lu ta luwa. ²⁷ Nza a tsatsi manda hamata sanlaha ma la mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta wa. Zba a tsatsi ta pla ghəɲ inda fitik ɲa ghəɲani, nda ya ɲa hamata mnduha guli wa. Turtuktuk plata tsatsi ta ghəɲ ma vlatani ta ghəɲani. ²⁸ La mali ta ghəɲa slna Lazglafta ya ta zbapta zlaha Musa ná, gwal nda hta nzakwa taɲ ya. Ma fitika waɗata Lazglafta ta tsa waɗu waɗa tsi ya, mbəɗapta tsa gwaɗa ya ta zlaha Musa. Ka fatá tsi ta zwaɲani ɲa kɛkɛdzerɲ ka mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta, ɲa dzanaghatá ghəɲa skwi kumaɲ tsi.

8

Yesu mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta

¹ Wya mala dughwaɲa skwi ta mnə ɲni: Mamu mu nda mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta. Tsatsi ná, ta luwa ta nzakwa tsatsi nda ga zeghwa dughurukwa Lazglafta*. ² Ta ksa slna tsatsi ma vərɗa həga tumpul ya magaf Mgham Lazglafta ta luwa ma vla nzakwa Lazglafta, ya magaf dzva mndu a wa.

³ Inda mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta ná, fafa lu ɲa vla skwi ta vlata lu, nda skwa pla ghəɲ tani. Nda ra ka mutsafta ɲa amu ma mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta guli ta skwi ɲa vlayni. ⁴ Ka má si ta haɗik na Kristi katsi ná, ma haɗ fitik dza'a nzata tsi ka mnda dra skwi ɲa Lazglafta wu, kabga nda ghada kluta gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ta vli manda ya mnaf zlahu. ⁵ Tsa slna ta magə tsa gwal

---

* 8:1 Ngha ta Zabura 110:1.

ta maga slna Lazglafta ya ná, fwata skwi ta magaku ta luwa ya, sulkuma skwi ta magaku ta luwa ya guli. Ma fitika dza'a Musa ba hëga tumpul ná, wya ka Lazglafta nda tsi: «Dasuwa káka, manda va tsa nzakwani maragha yu ta ghwá† ya ná, manda va tsaya káka da bafta,» ka'a. ⁶ Kahwathwata ná, slna dagala vlaŋ lu ta Yesu. Tsatsi ta nzamta ma takataka slërbatá zughu dína ta malaghuta, thaf lu ta tatá imi ta slëməŋ dína ta malaghuta ya guli.

⁷ Ka si ma had rutsak ta tsa taŋtaŋa dzratawi ya wu katsi, ma zbəgla a lu ta mahisani wa. ⁸ Manda tsaya ná, mamu rutsak kəl Lazglafta ka mnay ŋa taŋ. Ka'a mantsa:

«Dza'a saghasa fitik,
dza'a dzrəglafdza yu ta wi ka lfidani mataba da nda la
Isra'ila,
nda ya nda la Yuda,

⁹ nzata a manda tsa dzratawi dzraf yu
nda dzidziha taŋ ma tsa fitika hlagapta da ta həŋ
nda dzva da ma hadika Masar ya wa.
Hahəŋ ka ghəŋa taŋ ta badziŋtá tsa si dzratawa da nda həŋ
ya, ka zliŋtá i'i ta həŋ guli,

¹⁰ Mantsa tama, wya tsa dzratawi dza'a dzrafta yu nda la
Isra'ila tahula tsa fitik ya.

Dza'a taghanaftagha yu ta zlahuha da ta həŋ, ŋa hanamta
da ta həŋ ma ndana taŋ,
thanamha yu ta həŋ ma ŋudufa taŋ. Dza'a nzanza yu ka
Lazglafta taŋ, ŋa nzakwa hahəŋ ka mnduha da guli.

¹¹ Had mndu dər turtuk dza'a taghəglanaftá mndəra taŋ,
dər zwanamani kazlay: Snaŋsna ta Lazglafta kə'a
wa.

Inda taŋ dza'a nda sna həŋ ta i'i, nda zwani tani, nda glata
mndu tani.

¹² Dza'a planapla yu ta krughuva taŋ,

---

† 8:5 Ngha ta Sabi 25:40.

havglakta a yu dekdek ta dmakuha tan wu,» ka'a.

¹³Ma tsa mna gwada ta dzratawi ka lfid ya, niyna Lazglafta ka halatani ta tsa tanjanani ya. Tsa na ghalya ta halaku ya, ta ghwan a ka hluta wa.

9

Tsəlbə na Lazglafta ta hadik, nda ya ta luwa

¹Ma tsa tanjana dzratawi ya, mamu tvi ya ta raku na magay ka lu dza'a tsəlbə na Lazglafta. Mamu həga guli ya banaf lu ta Lazglafta ta hadik, ²nda tumpul bafta lu ta tsa həga ya. Tanjana huda tsa həga ya ná, vli nda ghuba ta hga lu. Mida famta lu ta pitirla, nda tabəl, nda buradi na Lazglafta. ³Tahula mahisa zlala, mamu sana hudi ta hgu lu ka vli nda ghuba katakata. ⁴Mida famta lu ta skwi ya tsaf lu ka dasu ta kəl lu ka dra urdi, nda blukuma dzratawi maganava lu ta dasu. Ma tsa blukum ya guli mamu siga ka dasu ndəgham lu ta mana mida, nda dafa Haruna si ta dzuslafta dzuslu ya, nda klamha his nda vinda ta gwada dzratawi tida. ⁵Ka tsatsaftá lu ta Kerubuha his ta mara glakwa Lazglafta ta nzəganaghatá tsa blukum ya ka pghəganaghatá z lambak ta vli ya ta vlə lu ta us na Lazglafta na pla dmaku. Ama had lu dza'a pasla gwada* ta tsaya ndana wa.

⁶Mantsa ya gwagwatá nzakwa tsa həga na gdata gwal ta dra skwi na Lazglafta ta lami da maga slna tan ma tanjana hudani ya. ⁷Ama ma tsa mahisa hudi ya, mali ta ghəna gwal ta dra skwi na Lazglafta turtukwani ta lami dida, turtuk ma vaku, na kladanamtani nda usa rini, na vlanjá Lazglafta na plinistá krughuvani†, nda ya na plinistá na

---

* 9:5 Ayaha ta gara vgha nda aya 2-5: Aya 2: Sabi 26:1-30, 25:31-40, 25:23-30. Aya 3: Sabi 26:31-33. Aya 4: sabi 30:1-6, 25:10-16, 16:33, Mbsak 17:16-26, Sabi 25:16, Vrafta ta zlahu 10:3-5. Aya 5: Sabi 25:17-22. † 9:7 Aya 6: Mbsak 18:2-6. Aya 7: Ngha ta Livitik 16:2-34.

hamata mnduha guli. ⁸ Mantsa ya kumaŋta Sulkum nda ghuba ta mnamaŋta kazlay: Hađ tvi ŋa lami da tsa huđi nda ghuba katakata ya, ka ta gđavagđa tsa taŋtaŋa huđi ya wa. ⁹ Tsaya skwa gray nda skwi ta magaku gitana. Ta maray kazlay: Vla skwi ta vlə lu, nda pla ghəŋ ta plə lu ŋa Lazglafta ná, slaghu a ŋa dzanaghatá ghəŋa ghubatá dmakwa gwal ta tsəlbə ŋani wu kə'a. ¹⁰ Gwađa ta skwa zay, nda skwa say, nda tva ghubaku kavghakavgha kweŋkweŋ ta taghamafta tsahaya. Tsa skwiha fafa lu laviŋ mnduha ta magay ya ná, nda nza tsahaya ŋa kzla mbəđanafta Lazglafta ta inda skwi.

¹¹ Ndanana ná, saghasa Kristi ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta famatá vərđa skwiha ya ta tsu'u mu. Ka lami tsi nda ma həga tumpul dagala ta dínuta katakata, ya kul baftá mnda səla. Ta ghəŋa na hađik na a bafta Lazglafta guli wa. ¹² Ma tsa lami lamə Yesu turtuktuk da tsa huđi nda ghuba katakata ya ná, lamə a nda klatá usa duguzumha nda zwaŋa lghəŋ wa. Vərđa ŋani ma us vla tsi, ka mbamafta ŋa dekdek ma dmakuha mu. ¹³ Ghalya, ta pslapsla lu ta duguzumha, nda lghəŋha ka wutsika usani ta gwal ta gatá krughuvi manda ya ta mnə zlahu ya. Ta ksafksa lu ta vlək guli ka drata nda dra‡, ŋa fađaftá hutidifani ka dzay ta mnduha guli. Tsaya dza'a kəl tsa krughuva taŋ ya ka saha ta həŋ manda ya ta mnə zlahu. ¹⁴ Ka si mantsa ya tsi, malaghumala usa Kristi pyu ka tsahaya. Ga a Kristi ta dmaku wu, ama ka klaftá tsi ta ghəŋani ka vlaŋtá Lazglafta nda mbrakwa Sulkum nda ghuba. ŋa kdekeden tsa Sulkum ya. Tsa usa Kristi ya ta ghubiŋtá ŋuđufa mu, ŋa zlaŋta mu ta maga ghwađaka skwiha ya ta kla mndu da mtaku, ka magay mu ta slna Lazglafta ya ta vla hafu.

---

‡ 9:13 Ngha ta Levitik 16:14-16, Mbsak 19:9, 17-19.

¹⁵ Tsaya kəl Kristi ka sladamta matakataka i Lazglafta nda mnduha, ɲa dZRəgləftawi ka lfid nda həŋ, ɲa zlgħay gwal hagaf Lazglafta ta tsa ɲərma skwi tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta həŋ ɲa vɻəŋtá həŋ, ɲa nzakwani ka ɲa taŋ ɲa dekdek ya. Əŋka'a ka mtakwa Kristi ta varagaptá mnduha ma ghwadaka skwiha ya ta magə həŋ ma dZRatawi ya ɲa ghalya.

¹⁶ Ka fafa mndu ta sləkadani ná, ba graftá mtatá tsa mndu ta fatá sləkadani ya kada dga tsa skwani fa tsi ka sləkadani ya. ¹⁷ Ka ta ndiri mndu ta fatá sləkad ná, had lu ta ksəŋtá tsa skwani fa tsi ka sləkadani ya wa, ba tahula mtutani kasi'i. ¹⁸ Mantsa ya guli, dər tsa taŋtaŋa dZRatawi ya ná, nda us magafta lu. ¹⁹ Tahula mnanaftha Musa ta inda zlahu ta mnduha demdem, manda ya mnaf zlahu, ɲa klaftani ta usa zwana lghəŋ nda ɲa duguzumha ka gabanafta nda imi. Bəlahə ta sluhwa fwa izwap nda swida tuwaka dva hbuŋ lu ta wa udzu, ka tsughumamta ma tsa us ya, ka wutsikay ta tsa deftera zlahu ya, nda ya ta inda mnduha. ²⁰ «Nana na usa dZRatawa Lazglafta nda kaghuni ka ɲanata kuni ta tsa dZRatawi§ ya,» ka'a ta mnay ta wutsik tsi ta həŋ. ²¹ Wutsikafha guli ta tsa həga tumpul ya, nda inda huzlaha mida ta kəl lu ka ksa slna ka tsəlbə ta kəma Lazglafta ya. ²² Manda ya mna zlahu ná, wər nda us ta ghubiŋta lu ta inda skwi. Ka pghu* a us ná, had platá dmaku wa.

Platá ghəŋ pla Kristi ta ghuba dmaku

²³ Nda ra ka ghubiŋta mantsa ya ta tsəna skwiha ta ghəŋa hadik na, kabga fwata vərda tsa skwiha ta luwa ya həŋ. Tsaha ta nzakway ka vərɻakani ta luwa ya guli ná, nda ra ɲa taŋ nda pla ghəŋ ya ta malaptá tsa taŋtaŋani

---

§ 9:20 Sabi 24:8. ɲa ayaha 19-20, ngha ta 24:3-8. * 9:22 Aya 21: Ngha ta Livitik 8:15. Aya 22: Ngha ta Livitik 17:11.

ya. ²⁴ Lamə a Kristi da tsa vli nda ghuba katakata ma hēga tumpul magaf mnda sēla ya wa. Fwata tsa vėrdani ta nzakway ta luwa ya tsaya. Tsatsi ná, ta luwa laghwa tsatsi. Ndanana, ta nzaku ta kəma Lazglafta ta gwada ma vla mu. ²⁵ Inda vaku tsa mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ta dza'a da tsa vli nda ghuba katakata ma hēga tumpul ya nda tatá usa rini. Ama Kristi ná, lamə a tsatsi ŋa gdata ta vlatá ghəŋani wa. ²⁶ Ka má mantsa tsi ná, má mbədava a fitika ghuyayni ta dāŋwa daga ka yawu zlagapta ghəŋa hadik wa. Turtuktuk sēla zlagapta tsatsi ma na kdavakta fitik na. Ka vlatá tsi ta ghəŋani ta Lazglafta ŋa hėrdiŋtá dmakwa mu dēkdēk. ²⁷ Inda mnda sēla ná, thanaftha lu ta mtutani turtuktuk sēla, tahula tsa ŋa tsanaghata Lazglafta ta guma. ²⁸ Manda tsaya Kristi guli, turtuktuk sēla mtuta tsi, ŋa vlatá ghəŋani ta Lazglafta, ŋa hėrdiŋtá dmakwa ndəghata mnduha†, ŋa vrəglagatani kamahis. Tsa vrəglagata dza'a vrəglagata tsi ya, ŋa hėrdgəltá dmaku a wa, ama ŋa mbanafá gwal ta fata vgha ka kzlay.

10

¹ Zlaha Musa ná, vėrdaka nzidida tsa skwi ta sagha ya a wu, fuwatani ya. Laviŋ a dēkdēk ta payafá gwal ta gavanavatá Lazglafta ŋa nzakwa taŋ manda ya ta kumay tsi wa. Waka tsa pla ghəŋ ta gdata lu ta magay inda fitik, vaku nda vaku ya dza'a ghubiŋta həŋ ta wa ira Lazglafta na? ² Ka si má ta ghubay tsi katsi, magata taŋ turtuktuk ya ná, má ndanəgla a həŋ ta dmakuha taŋ wu, má zlanzla lu ta pləgəltá ghəŋ. ³ Tsaw mantsa ya a wa. Katək ná, tsa pla ghəŋ ta plə həŋ ya, ta havanaktá həŋ ta dmakuha taŋ vaku nda vaku, had ta ghubiŋtá həŋ, ⁴ kabga had usa lghəŋha, nda duguzumha ta hėrdiŋtá dmaku wa.

---

† 9:28 Gray nda Isaya 53:12.

⁵ Tsaya kəl Kristi ka mnay ɲa Lazglafta ma fitika dza'ani saha ta ghəɲa hadik, ka'a mantsa:

«Va a ka ta plaghatá ghəɲ nda rini wu, va a ka ta vlaghatá sana skwi ɲa plaghata ghəɲ guli wa.

Ama ka vlihatá ka ta slu'uvgha ɲa vlaghata.

⁶ Zdəgagha a skwi nda səla ta drə lu nda dra ta gwir, nda skwi ya ta vlaghata lu nda vla ɲa pla ghəɲ ta ghəɲa dmaku wa.

⁷ Ka yu mantsa: “Wana yu Lazglafta, sasa yu ta ghəɲa hadik da maga skwi ya ta kumə ka,

manda ya nda vinda ta ghəɲa da ma deftera zlahu*,” ka'a.

⁸ Ka Kristi mnuta karaku na: «Nda pla ghəɲ nda skwi nda səla tani, nda skwiha ta klafta lu ka vlaghata nda vla tani, nda skwiha nda səla ta drə lu nda dra ta gwir tani, nda skwi nda səla ta klafta lu ɲa pla ghəɲ ta ghəɲa dmaku tani, va a ka ta həɲ wu, zdəgagha a həɲ guli wu,» ka'a. Ta wya maga manda va ya mna zlahu lu ta tsa pla ghəɲ ya kay guli.

⁹ Ka'a guli mantsa: «Wana yu, saghasa yu ɲa maga skwi ya ta kumə ka,» ka'a. Ka hlanatá tsi ta tsa tanɲaɲa pla ghəɲ ta plə lu ya, ka mbəɗapta nda mahisani. ¹⁰ Magamaga Yesu Kristi ta skwi ta kumə Lazglafta. Ka vlanɲá tsi ta ghəɲani ɲa pla ghəɲ turtuktuk səla. Mantsa ya kəl mu ka nzakway nda ghuɓa ta wa ira Lazglafta.

¹¹ Inda gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta turtuk turtuk, ta sladu ta sladu ta nzata həɲ ka maga slna tanɲ inda fitik, ta gdata ta vla va tsa skwi turtuk ɲa hərdɲɲta dmaku ya, ama laviɲ a ta hərdɲɲta wa. ¹² Ama Yesu Kristi ná, turtuktuk vlata tsatsi ta ghəɲani ɲa pla ghəɲ ɲa hərdɲɲta dekdek ta dmakwa mnduha. Tahula tsa, ka nzatá tsi nda ga zeghwa Lazglafta. ¹³ Ndanana, hada nzata tsi ka kzla pghanata Lazglafta ta ghumahani ka skwa ta diɲlay səlani. ¹⁴ Ma

---

* ^{10:7} Aya 5-7: Zabura 40:7-9, manda ya ta mnə Grek ɲa ghalya.

tša vlatani ta ghəjani turtuktuk ya, ka nanaftá tsi ka gwal tđukwa ŋa dekdek ta wa ira Lazglafta, ta gwal ta ghubiŋta tsi ta dmakwa taŋ. ¹⁵ Ta tsalamaptsala Sulkum nda ghuba guli kazlay: Prək tša pla ghəj turtuktuk ya kə'a. Ka'a karaku na:

¹⁶ «Wya tša dzratawi dza'a yu dzrafta nda həj ma tša fitik ya, ka Mgham Lazglafta.

Dza'a famfa yu ta zlahuha da da ŋudufa taŋ,

dza'a thanamtha yu ta həj ma ghunislaŋka taŋ,» ka'a.

¹⁷ Ka'a guli mantša: «Had yu dza'a havglakta dekdek ta dmakuha taŋ, nda krughuvha taŋ wu,» ka'a. ¹⁸ Ka plinispla Lazglafta ta dmakwa mnduha ná, pahəgla a mnduha ta skwi ŋa vlatá Lazglafta ŋa hərdiŋtá dmakuha wa.

Gavanamava gava ta Lazglafta

¹⁹ Mantša tama zwanama da, nda pla vgha mu ta lami da tša vli nda ghuba katakata ya nda ma usa Yesu.

²⁰ Tanaptá Yesu ta zlala, ka tamaptá lfida tvi ŋa lami nda tida ŋa mutša hafu. Tša zlala kuhwanap lu ya ná, vərda ka vgha Yesu dza lu yeya. ²¹ Tsaya tama ná,

mamu mu nda mali ta ghəj gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta hemanata, ta nzanaghatá həga Lazglafta. ²² Ma tša

nzakwani mantša ya tama, gavanamava gava ta Lazglafta nda ŋuduf turtuk, nda fata ghəj dar, nda ghubata ŋuduf kul had dmaku mida, nda mbazatambaza nda imi tsələja.

²³ Sladafmaslada ta fatá ghəj mu ka gđata mu ta va mnay kazlay: Tša mndu ta tamaftá imi ta sləməj ya ná, ŋərma mndu ya kə'a. ²⁴ Nghapma nga ka sani nda sani, ŋa

vlatatá mbrakwa đvuvustá vgha nda maga skwi dina. ²⁵ Ma tsanap mu ta tska vgha mu manda ya ta snuta

sanlaha ta tsanapta ya. Katək ná, vlvusma mbraku sani nda sani. Sganaghamasga, kabga nda sna mu kazlay: Ndusa fitika vragata Mgham Yesu kə'a.

²⁶ Tahula snaŋta mu ta vərda tvi, ka gɔfata mu ta gəgəltá dmaku ka palama katsi, grafmagra kazlay: Ta haɔ sana skwi dza'a vlata lu ŋa pla ghəŋ ŋa hərɔɔntá dmaku wu kə'a. ²⁷ Ta ghəŋa kzlay ma zləŋ dza'a kzlə lu ta guma Lazglafta. Tsa guma ya ná, nda bla katakata, ka vu ghandand nzakwani dza'a dra ghumahani. ²⁸ Dər wati ma mndu ta kwalaghuta snatá zlahá Musa, ka mamu masləm-tsəkha his ka hkən a tsi ta grafta katsi, ta dzadza lu ta tsa mndu ya, haɔ tawa hidahida tida wa. ²⁹ Ka si mantsa ya nzakwani nda zlahá Musa ya ní, kighkigh dza'a nzakwa tsi nda mndu ta zlrirdntá Zwaŋa Lazglafta, ka razanaftá Sulkum ya ta vlamatá zɔakatahudi ya tama? haɔ hayhayani wu, ka'a nda us ya kəl Lazglafta ka dzraftawi nda tsi, ka ghubiŋta nda tsi ya. ³⁰ Nda sna amu ta tsa mndu ta mnay kazlay: I'i dza'a vranamtá mndu ta skwi ya maga tsi, i'i dza'a planamta kə'a ya. Ka'a guli na: «Dza'a tsanaghatsa Mgham Lazglafta ta guma ta mnduhani,» ka'a. ³¹ Skwa zləŋay gwada ta dɔɔamta mndu da dzva Lazglafta ya ta vla hafu.

³² Havakwahava ta nzakwa ghuni ghalya ma tarŋa snaŋta ghuni ta gwada Lazglafta. Ma tsa fitik ya ná, susa kuni ta duni, ka su'uwafá kuni ta indani. ³³ Ta kəma inda mnduha rarazata lu, ka ganaptá iri ta sanlaha mataba ghuni tazlay. Ma sana fitik guli, ta gway kuni ta vgha nda sanlaha ta ghuya mndərga tsa dāŋwa ya. ³⁴ Ksuxsa ka hidahida ta kaghuni, na gwal ya hlaf lu ka pghamta ma gamak ta gwada ta Yesu. Hlugudughunusha lu ta huzla ghuni, ta rfu nda rfa kuni, ndanaŋ a kuni wu, kabga nda sna kuni mamu skwi da kaghuni ta malaghutá inda skwi kə'a. Tsa skwi ya guli ná, ŋa kɔkɔdzen nzakwani. ³⁵ Mantsa tama, ŋavawa ŋa ka dza'a kuni ta kəma ta kəma nda fata ghəŋa ghuni ta Lazglafta. Ka ŋavaŋa kuni, dza'a mutsay kuni ta nisəla ghuni dagala. ³⁶ Skwi ya ta raghunata ná, nzata ghuni nda su'ay, ka maga skwi ya ta

zdəganatá Lazglafta, ɲa vlaghunatani ta skwi ya taghunaf tsi ta imi ta sləmən. ³⁷ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Ta βets nzda guli ná,
dza'a saghasa tsa mndu dza'a sagha ya, gərdata a wa.

³⁸ Mndu ya tdukwa ta wa ira da ná,
dza'a nzakway nda hafu nda ma zlgħay nda ɲudufani.

Ama ka vraghuvra tsi nda hul zdəgləghihata a tsa mndu ya
wa,» ka'a.

³⁹ Amu ná, nza a amu tekwa mataba gwal ta vru nda hul ɲa zadɪntá ghəɲa taɲ ya wa. Ama nda nza amu tekwa mataba gwal ta zlgħafta ta dza'a mutsa mbaku ya.

11

Zlgħay nda ɲuduf

¹ Zlgħay nda ɲuduf ná, graftá skwi ya faf lu ta ghəɲ tida ya. Fatá vgha kazlay: Mamu tsa skwi ya kahwathwata kə'a ya, dər ta ngha a iri. ² Ta ghəɲa zlgħay nda ɲudufa taɲ, kəl Lazglafta ka ghubanagħatá mnduha ghalya.

³ Nda ma zlgħay nda ɲuduf snaɲta mu kazlay: Nda gwadani magafta Lazglafta ta inda skwiha kə'a. Inda skwi ya ta nghaɲta lu nda iri ná, sabə ma skwi ya kul nghaɲta* iri həɲ.

⁴ Nda ma zlgħay nda ɲudufani klafta Abel ta skwa pla ghəɲ ta malagħutá dɪnaku ka ɲa Kayinu, ka vlanɲá Lazglafta. Tsa zlgħay nda ɲudufani ya kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tdukwa, kabga tsu'aftsu'a ta tsa skwi vlanɲ tsi ya. Nda mta† Abel má mndani, ama kabga zlgħay nda ɲudufani ná, tata gwadā tsatsi.

⁵ Nda ma zlgħay nda ɲuduf kəl Lazglafta ka klagħatá Inuk ta luwa, daɲ a ta mtaku wa. Ngha a lu guli wu, kabga

* 11:3 Ngha ta Zlrafta 1, Zabura 33:6, 9. † 11:4 Zlrafta 4:3-10.

klaghakla Lazglafta da tsatsi. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: Zđəganazđa Inuk ta Lazglafta[‡] ma kdaku tsi ka klaghata ta luwa. ⁶ Ka had zlg hay nda ɲuduf wu ná, had fitik zđəgana mndu ta Lazglafta wa. Mndu ta gavadaghata da Lazglafta ná, dina ka graftani kazlay: Mamu Lazglafta, ta magay ta skwi dina guli ɲa gwal ta zbay kə'a.

⁷ Nda ma zlg hay nda ɲuduf snata Nuhu ta gwada ya mnana Lazglafta ta ghəɲa skwi dza'a magaku ta kul nghanɗa iri karaku. Ka tsafta tsi ta kwambalu dagala manda ya mnanaf Lazglafta. Ka lamə tsi dida nda gwal ga taɲ tani, ka mbafta həɲ. Ma tsa magatani mantsa ya tsanaghata tsi ta guma ta ghəɲa hadik. Ka klafta Lazglafta ka mndu tdukwa[§] kabga zlg hay nda ɲudufani.

⁸ Nda ma zlg hay nda ɲuduf snata Abraham ta hgu hgaf Lazglafta, ka sli'afta tsi ka laghwi ta hadik ya dza'a vlanɗa Lazglafta ɲa ɲani. Ta sli'afta tsi, sna a ta vli ta dza'a tsi wa. ⁹ Nda ma zlg hay nda ɲuduf, ka lagha tsi nzata ka matbay ma tsa hadik dza'a lu vlanɗa, tanaf Lazglafta* ta imi ta sləməɲ ya. Ka nzaku tsi ta nzaku ma həga tumpul, mantsa ya i Izak nda Yakubu guli ta nzakway ka gwal nda gwa həɲ ma tsa tatá imi ta sləməɲ ya. ¹⁰ Ka nzatá Abraham ka kzla tsa luwa dihana Lazglafta ta tughwani[†] ya. Lazglafta ka ghəɲani ta garafta, tsatsi mnda bafta guli.

¹¹ Nda ma zlg hay nda ɲuduf mutsafta Abraham[‡] ta zwanɲ ma halatani katakata. Markwa taɲ Sara guli tsutsa ka dzəghəɲ. Ka fatá tsi ta ghəɲani kazlay: Dza'a magay Lazglafta ta skwi manda ya mna tsi kə'a. ¹² Mantsa ya, ma mndu turtuk ya nda hala, ta ghwanɲ a ka mtaku wu, yata

---

‡ 11:5 Zrafta 5:24. § 11:7 Zrafta 6:13-22. * 11:9 Aya 8-9: Ngha ta Zrafta 12:1-5, 23:4, 35:12, 27. † 11:10 Ngha ta 11:16, 12:22. ‡ 11:11 Ngha ta Zrafta 18:11-14, 21:2.

lu ta zivra mndu nda ndəgha manda tekwatsa ta luwa, nda ya manda wutak ma ghwa[§].

¹³ Ma zlgħay nda ɲuduf rwuta həŋ demdem, ta kul mutsaftá həŋ ta magatá tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta həŋ ya. Ama grafgra həŋ kazlay: Dza'a magaku tsa skwi ya kə'a, harharhar ghəŋa taŋ ta ghəŋani. Ka graftá həŋ kahwathwata kazlay: Matbay ɲni ta wawutá wawaku* ta na ghəŋa hadik na kə'a. ¹⁴ Tsa gwal ta mnay mantša ya ná, maraŋmara həŋ baŋluwa kazlay: Ta kzla vla taŋ həŋ kə'a. ¹⁵ Ndanəgla a həŋ dekdek ta tsa vli sabə həŋ ya wa. Ka má ta ndanay həŋ katsi, má si vraghuvra həŋ. ¹⁶ Kahwathwata ná, vli ta malagħutá tsaya ɲa taŋ ta pahəŋta, vli ya ta nzakway ta luwa. Tsaya kəl tsi ka zdəganatá Lazglafta, na hɣay ta hɣə həŋ ka Lazglafta taŋ. Ka payanaftá tsi ta luwa taŋ ta həŋ.

¹⁷ Nda ma zlgħay nda ɲuduf kumafta Abraham ta vlatá zwanjani Izak ɲa pla ghəŋ ma dzəghəŋta ya dzəghəŋ Lazglafta. Ka kumaftá tsi ta vlatá tsa kdakwakdakwa zwanjani turtuktuk ya, dər má si tanafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta ghəŋa tsa zwanj ya. ¹⁸ Ka Lazglafta si mnanata na: «Nda ma Izak ya taghaf yu ta imi ta sləməŋ† ya dza'a yagapta zivra gha,» ka'a. ¹⁹ Ka fata Abraham ta ndanani kazlay: Lavinjlava Lazglafta ta vraganaptá mndu ma mtaku nda hafu kə'a. Tsaya tama ná, ka nzaku Izak manda mndu vraganap lu ma mtaku kahwathwata.

²⁰ Nda ma zlgħay nda ɲuduf tfanaghata Izak ta wi ta i Yakubu nda Isuwa, ta ghəŋa nzaku ya ká həŋ dza'a nzakway ta kəma.

²¹ Nda ma zlgħay nda ɲuduf tfanaghata Yakubu ta wi ta zwana Yusufu ma ndusakwani ka mtaku. Ta tfə tsi ta tsa

---

§ 11:12 Ngha ta Zlrafta 22:17. * 11:13 Ngha ta Zlrafta 23:4, 1 Krunik 29:15, Zabura 39:13. † 11:18 Ngha ta Zlrafta 22:1-14, Aya 18: Ngha ta Zlrafta 21:12.

wi ya ɲa taɲ, ka dzuburɲá tsi ta vgha ta wa dafani ka tsəlbu ta kəma Lazglafta‡.

²² Nda ma zlg hay nda ɲuduf mnanata Yusufu ta zwana la Isra'ila ma ndusakwani ka mtaku kazlay: Dza'a sli'ap-sli'a həɲ ma hadika Masar kə'a. Ka mnanatá tsi ta həɲ guli ta skwi ka həɲ dza'a magay nda ghudzifani§.

²³ Nda ma zlg hay nda ɲuduf difanata dadahani ta Musa ka tili hkən manda yata. Dinadina tsa zwan ya ta wa ira taɲ. Zlənaf a həɲ ta blanapta taɲ ta zlaha mghama Masar wa.

²⁴ Nda ma zlg hay nda ɲuduf kwalaghuta «Musa ma glatani ta hgay ka zwanə makwa Fir'awna.* ²⁵ Ta draɲ ghuyay da ta daɲwa kawadaga nda mnduha Lazglafta, ka rfay da ta rfu ma gay da ta dmaku ɲa fitik kwitikw. ²⁶ Mal ghuydipta mnduha ta daɲwa manda ya dza'a ghuyanapta lu ta Kristi ya, ka inda skwa gadghəl ta hadika Masar,» ka'a, kabga nda fa ɲudufani ta skwi ya dza'a vlanɲta Lazglafta ta kəma.

²⁷ Nda ma zlg hay nda ɲuduf sli'afɲta Musa ka zlanatá hadika Masar, kul zlənɲta gatá sida mgham. Ka dihavatá tsi manda skwi nda ngha ta Lazglafta ya kul laviɲtá lu ta nghanɲta nda iri ya.

²⁸ Nda ma zlg hay nda ɲuduf tahanatá tsi ta skala Pak. Tahafwa taha ta us ta watgha, ka'a nda la Isra'ila, kada kwala duhwala Lazglafta ya dza'a ghunakta lu da rwa zumala la Masar da rwiɲtá ɲa ghuni guli, ka'a.

²⁹ Nda ma zlg hay nda ɲuduf tsughwadapta zwana la Isra'ila ta drəfa dva manda skwi ta ghwalata vli. Ama ka

---

‡ 11:21 Aya 20: Ngha ta Zlrafta 27:27-29, 39-40, aya 21: Ngha ta Zlrafta 48:1-20, 47:31. § 11:22 Ngha ta Zlrafta 50:24-25, Sabi 13:19. * 11:24 Aya 23: Ngha ta Sabi 2:2, 1:22. Aya 24: Ngha ta Sabi 2:10-12.

tsughwadapta anji manda ña tañ ya ka la Masar ná, ka nu'amtá† hēj mida.

³⁰ Nda ma zlgħay nda ñuduf zliñta la Isra'ila ta muhula luwa Yeriku manda magata tañ ta fitik ndəfán ta wawanafta.

³¹ Nda ma zlgħay nda ñuduf tsu'afta‡ Rahab, sana marakw ta hla iri ta mnduha la Isra'ila ta labə da vitsa luwa tañ. Ma lagħa la Isra'ila da rwanatá gwal pgha ghēj nda Lazglafta, ka zlanatá hēj ta tsatsi nda hafu.

³² Nu dza'a mnəgəлта yu ka malagħutá tsa tama? Nda hta fitik ka mnəgəлта da ta gwada ta ghəña i: Zideyuj, nda Barak, nda Samsuj, nda Yafte, nda Dawuda, nda Samuyel, nda la anabiha§. ³³ Hahēj ná, nda ma zlgħay nda ñuduf zazakta hēj ta hadikha nda vulu. Ka magatá hēj ta skwi tdukwa, ka mutsaftá hēj ta skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməñ ta hēj. Ka hahanaftá hēj ta wi ta rverihā. ³⁴ Ka niñtá hēj ta zlgħakwa vu ləmtək. Ma sli'a mnduha pslata hēj nda kafay, ka ndaptá hēj mida. Had mbraku ma hēj wu, ama ka nuta hēj ka gwal nda mbra. Ma fitika vulu, ka nuta hēj ka bigwala, ka ñawaftá hēj ta sludza hadikha kavghakavgha. ³⁵ Ka nghəglanťá mi'aha ta mnduha tañ si ta rwuta ta vragapta* nda hafu.

Ama sanlaha ya ná, kwihij nda kwikwiha lu ta hēj ka tatadaptá hēj, ka kwalagħutá hēj ta zlanatá hēj ña mutsa sli'agapta ma mtaku nda hafu ya ta malagħuta. ³⁶ Ña sanlaha ya guli ná, gagə nda gaga lu ta hēj, ka sləvaptá hēj. Tsatsaf nda tsatsa lu nda zida ta sanlaha ka pghamta

---

† 11:29 Aya 27: Ngha ta Sabi 2:15, aya 28: Ngha ta Sabi 12:21-30. Aya 29: Ngha ta Sabi 14:21-31. ‡ 11:31 Aya 30: Ngha ta Yusuwa 6:12-21, aya 31: Ngha ta Yusuwa 6:22-25, 2:1-21. § 11:32 Ngha ta Guma 6-7, 4-5, 11-12, 1 Samuyel 16:1-1 Mghamha 2:11, 1 Samuyel 1:1-25:1. * 11:35 Aya 33: Ngha ta Daniyel 6, aya 34: Ngha ta Daniyel 3:1-30, aya 35: Ngha ta 1 Mghamha 17:17-24, 2 Mghamha 4:18-37.

ma gamak. ³⁷ Nda pala zlazlertsata lu ta sanlaha ka pslatá həŋ, datsanap nda datsa lu ta sanlaha, tsasla nda kafay lu ta sanlaha, ka pslatá həŋ. Hwayapta ka ra vli ŋa sanlaha, ka nutá həŋ ka pɔu ka kla huta ta tuwak nda ŋa gu ta vgha. Ka ghuyanaptá lu ta ɔaŋwa, ka ganaptá lu ta iri† ta həŋ. ³⁸ Hwahwayaku ka ra vli kurandazl ma mtak, nda ya ma ghurum ma hadik ŋa sanlaha. Ra a ghəŋa hadik ka ŋa tsa mnduha ya wa.

³⁹ Inda taŋ zdəganazɔa həŋ ta Lazglafta, kabga zlghay nda ŋudufa taŋ. Tsaw ta mutsaf a həŋ ta tsa skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta həŋ ya wa. ⁴⁰ Payafpaya Lazglafta ta skwi ta malaptá dínuta ŋa mu. Ma ndanani ná, va a ta dzanaghatá ghəŋa slnani nda hahəŋ nda ghəŋa taŋ kul had amu hada wa.

12

Mbra vgha ma ghuya ɔaŋwa

¹ Tsaya tama, mantsa ya ndəghata tsa masləmmtsəkha ta wamafta ya. Pghinmapgha ta inda skwi ta ndəgamata ta gərdɔa amu, nda dmakuha ta kasa amu, ka hwaya mu dína ta vərdaka hwaya ya mnama Lazglafta ŋa hwayay. ² Ka fafta mu ta iri ta Yesu ya ta tahamatá zlghay nda ŋuduf, tsatsi guli dza'a ɔhadamaghata da vla dzatá ghəŋani. Tsatsi ta tsu'aftá mtutani ta udza zləŋay. Ksa a ka hula nda mndərga tsa mtaku ya wu, kabga nda fa ghəŋani ta rfu ya payana Lazglafta. Ndana tama, nda ga zeghwa Lazglafta* ta nzakwa tsi.

³ Ndanawandana ta ghəŋa ya ka Yesu su'aftá mndərga husaŋta ya husaŋ tsi ta ghwadaka mnduha, kada kwala kuni ta rwa malandugu. ⁴ Ma vulu ya ta vulu kuni nda

---

† 11:37 Aya 36: Ngha ta 1 Mghamha 22:26-27, 2 Krunik 18:25-26, Irmiya 20:2 37:15, 38:6, aya 37: Ngha ta 2 Krunik 24:21. * 12:2 Ngha ta Zabura 110:1.

dmaku ná, ta vula a kuni karaku ta ya dza'a kladaghu-naghata ta wa hɗak wa. ⁵ Zanaɓza kuni ta gwada Lazglafta ta vla mbraku ɗa zwanani ra?

«Zwanja da! Ka ta zlahay Mgham Lazglafta ta kagha katsi, fafa ta ghəŋ,

ma kla ka ta ghəŋ tida ka dvaghaghadva tsi.

⁶ Mndu ta zlahu tsi ta dɗu Mgham Lazglafta.

Mndu ya klaf tsi ka zwanani† ta dzə tsi guli.»

⁷ Su'uwasi'a ta ghuya daɗwaha ya ta kəl Lazglafta ka zlahu kaghuni nda tsi. Tsa ghuya daɗwa ya ta maraɗta kazlay: Klaf ka zwanani Lazglafta ta kaghuni kə'a. Mamu zwan kul haɗ dani ta zlahay ra? ⁸ Ka si zlahu a tsi ta kaghuni ka zwanani ya wu katsi ná, wərda zwanani a kuni wu, masagwa kuni nda tsa. ⁹ Skwi guli ná, mamu mu nda dadaha mu ma na ghəŋa haɗik na ta zlahu amu, ta snay mu ta gwada da həŋ. Dani ma Sulkumha yeya tama dza'a kwal mu sna gwada da tsi ɗa mutsa hafu rki na? ¹⁰ Ta zlahay dadaha mu ta amu ɗa fitik kwitikw, manda ya ta gradapta həŋ kazlay: Ma dza'a dina mantsa kə'a. Ama Lazglafta ná, ɗa kata amu ta zlahu tsi ta amu, ɗa mutsay mu ta mayaka mu ma tsa nzakwani nda ghuɓa ya. ¹¹ Ma tsa fitik ta zlahu lu ta amu ya ná, nda nza ka skwi kul zɗəgamata, rfa a mu ta rfu ta ghəŋani wa. Ama tahula tsa, ɗa yiganaptani ta zɗaku, nda nzaku tɗukwa ta tsa gwal zlahaf lu ya.

Dvu nda zlahu

¹² Ka si mantsa tsi, daɗapwadaɗa ta dzvuha ghuni ta hərfuta ya. Sifanafwa sifa ta karama ghuni ta laɓuta ya guli. ¹³ Mbadawambada ta mbaɗa ta tvi ya nda slada‡, kada kwala səla ya nda wərda ta kɗiɗta, katək ná, ka mbafta tsi.

---

† 12:6 Ngha ta Mahdihdi 3:11-12. ‡ 12:13 Aya 12-13: Ngha ta Isaya 35:3 nda Mahdihdi 4:26.

¹⁴ Zbawazba ta nzata nda zǎaku nda inda mndu. Ka nzata kuni nda ghuḅa ta wa ira Lazglafta. Ka haḏ tsi mantša wu ná, haḏ ya dər turtuk ma kaghuni dza'a nghaḡtá kuma Lazglafta wa. ¹⁵ Dasuwa ka kuni yaha mndu dər turtuk da mbəḏanatá hul ta zǎakatahuda Lazglafta. Yaha ya dər ka turtuk da nzakway manda slrəḡ dāhdaha da ǎyamta ka ǎadza ndəghata mnduha§. ¹⁶ Dasuwa ka kuni, yaha gwal ta hliri nzakway mataba ghuni. Yaha mndu dər turtuk mataba ghuni da vziḡtá skwi ta nzakway ka ḡa Lazglafta, manda Isuwa ta skwaptá ma malmalani nda skwa zay kweḡkweḡ ya. ¹⁷ Tahula tša, manda ya snaḡ kuni, ka lagha tsi da zlgħa tfawani da dani, ka kwalagħutá dani. Traptra ta ksanaktá ghəḡja dani, kulam nda psayni ta tša tfawi ya nda ima taw* ta iri.

¹⁸ Gavadaḡha ta vata ghwá Sinay laviḡ lu ta ksaḡta nda dzvu ya a kuni wa. Dər tavata vu ta zlgħaku gigiga, dər tavata grusl tǎik, dər tavata mghama falak, ¹⁹ dər tavata ghudzaga duli, dər tavata kuzlahatá lwi ya kəl gwal ta snay ka mnay kazlay: Ma gwadǎlgana† ka kə'a ya a kuni wa. ²⁰ Ndəbandəḅa həḡ ta dzvu, kabga laviḡ a həḡ ta ḡaftá tša skwi mnana lu ta həḡ kazlay: Inda mndu dza'a ksaḡtá tša ghwá ya, dər má nimitak tsi, dza'a zlərtsazlərtsa lu nda pala kə'a ya. ²¹ Ka ganaftá tša skwi nghaḡ həḡ ya ta zləḡ ta həḡ, ka mnə Musa kazlay: Ta ghudzaku vgha ǎa da da zləḡ‡ katakata kə'a.

²² Ama kaghuni, gavadagħa ta vata ghwá Siyuna, nda ya tavata luwa Lazglafta ya ta vla hafu tsaya ta nza-kway ka Ursalima ta luwa, nda tskata vgha duhwalha Lazglafta ka rfu kul laviḡtá lu ta mbəḏaftá həḡ ya kuni.

---

§ 12:15 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 29:17. * 12:17 Aya 16-17: Ngha ta Zlrafta 25:29-34, 27:30-40. † 12:19 Aya 18-19: Ngha ta Sabi 19:16-22. ‡ 12:21 Aya 20: Ngha ta Sabi 19:12-13, aya 21: Gray nda Vrafta ta Zlahu 9:19.

²³ Gavadagha tavata guyatá vgha mnduha Lazglafta ta nzakway ka zumaliha vindam lu ta hga tan ma defteri ta luwa kuni. Gavadagha tavata mnda tsa guma ta ghəŋa inda mnduha demdem ta nzakway ka Lazglafta kuni, nda ya tavata sulkuma mnduha tdukwa, gwal ta kdanakta ya kuni. ²⁴ Gavadagha tavata Yesu ta nzamta mataba mnduha nda Lazglafta ŋa dzraftawi ka lfid ya kuni. Gavadagha tavata usa Yesu ya kəl tsi ka wutsikatá mnduha nda tsi ya kuni. Malaghumala gwadá ta gwadə tsa us ya, ka ŋa Abel[§] ta mnata.

²⁵ Dasuwa ka kuni! Yaha kuni da kwalaghutá snantá lwa Lazglafta ya ta gwadá nda kaghuni! Ghalya, tsa gwal ta kwalaghutá snatá gwadá tsa mndu ta mnay ŋa tan ta ghəŋa hadik* ya ná, ndap a həŋ ma guma wa. Amu yeya dza'a ndapta ka mbədanambədə mu ta hul ta Lazglafta ta gwadá nda amu daga ta luwa rki tama? ²⁶ Ma tsa fitik ya, ka ghudzanaftá lwa Lazglafta ta hadik. Ndanana, ka tamaftá tsi ta imi ta sləməŋ kazlay: Ta turtuktuk ta dza'a ghudzanafta yu guli ŋa kwanahani. Hadik nda ghəŋani a dza'a yu ghudzanafta wu, nda luwa† tani kə'a. ²⁷ Tsa gwadá ya mnə tsi kazlay: Ta turtuktuk kə'a ya ná, ta maray ŋa mu kazlay: Inda skwi ya zlaganap lu nda tsa ná, dza'a ghudzanafghudza lu ŋa hlutani, kada gɔavata tsa kul had ta ghudzavata ya.

²⁸ Ya mantsa tsi ya, rfamarfa ta Lazglafta ta vlamatá ga mgham ya kul had ta ghudzavata. Marəŋmamara ta tsa rfay mu ya nda ma maganatá slna ya ta zdəganata nda haniŋtá ghəŋ, nda ya nda zləŋay. ²⁹ Lazglafta mu ná, vu ta zadanatá‡ skwi ya.

---

§ 12:24 Ngha ta Zrafta 4:10. * 12:25 Gray nda Sabi 20:22. † 12:26 Ngha ta Hagay 2:6. ‡ 12:29 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 4:24.

13

Vərda gwal nda guya ghəŋa taŋ

¹ Gdāvawagda nda dıvuvustá sani nda sani manda la zwanama. ² Yaha kuni zanaptá tsu'afta dina ta matbay. Ma tsa magay mantsa ya kəl sanlaha ka tsu'aftá duhwalha Lazglafta kul snaŋtá* həŋ. ³ Havapwahava ka gwal ma gamak, manda skwi kawadaga kuni nda həŋ. Havapwa hava ka gwal ta gə lu ta iri ŋa taŋ, kabga mnda səla kaghuni guli manda va hahəŋ.

⁴ Inda kaghuni demdem, vlanwavla ta sgit ta kluvtá vgha, yaha marakw dər zə'al da hliri, kabga dza'a tsay Lazglafta ta guma ta ghəŋa gwal ta maga sli'ıŋsli'ıŋ, nda gwal ta hliri tani.

⁵ Yaha tsemi da tđaghatá kaghuni. Rfawarfa ta rfu ta ghəŋa kuraghuta ya da kaghuni, kabga ka Lazglafta na: «Had yu dza'a zlaghata wu, had yu dza'a walaŋtá† vzighista wu,» ka'a. ⁶ Tsaya ta kəl dər wati ma amu ka mnay nda fata ghəŋ kazlay:

ta katay Mgham Lazglafta ta i'i, had sana skwi ta zləŋə yu wu,

nu dza'a magihata mndu‡ na kə'a ya.

⁷ Havakwa maliha ghuni, gwal ta mnaghunatá gwada Lazglafta. Havakwahava ká həŋ nzakwagapta, nda ya ká həŋ mtaku§. Ka kla kuni ta sada zlgħay nda ŋudufa taŋ. ⁸ Va tsa Yesu Kristi ya ta nzakway dāhawu, tsa tsatsi ya ta nzakway gita, tsatsi dza'a nzakway ŋa kdēkedzeŋ guli. ⁹ Dasuwa ka kuni, yaha sana ghwadaka tagha skwiha kavghakavgha da sagha da ghəŋa ghuni. Zdakatahuda Lazglafta na skwi ta mbranaftá ŋudufa mndu. Tagha skwi

---

* 13:2 Ngha ta Zlrafta 18:1-8, 19:1-3. † 13:5 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 31:6, 8, Yusuwa 1:5. ‡ 13:6 Ngha ta Zabura 118:6. § 13:7 Gray nda 10:32-33.

kavghakavgha ta ghəŋa za skwa zay a wa. Gwal ta ksa tva mndərga tsa tagha skwi ya ná, had ta kata* həŋ wa.

¹⁰ Tsa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta mataba la Yahuda ya ná, had wa taŋ ka za skwi ta ŋa mu ma gwir† wa.

¹¹ Tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta mataba la Yahuda ya ná, usa rini ŋani ta kladamta da tsa vli nda ghuba katakata ya, ŋa pla dmaku. Ama slu'a tsa rini ya, ta driŋta tahula luwa‡ lu. ¹² Tsaya kəl Yesu ka mtuta guli tahula luwa§, ŋa ghuḅiŋtá dmakwa mnduha nda ma ŋani ma us. ¹³ Sli'afmasli'a amu tama ka dza'a mu da guyay tahula luwa, ka su'a amu guli ta mndərga tsa giri ganap lu ya, ¹⁴ kabga ta na ghəŋa hadik na a luwa amu ŋa kdəkedzeŋ wa. Ama luwa dza'a nzakway* ŋa kdəkedzeŋ ŋa amu ta pahay. ¹⁵ Gdamagda ta zləzlva Lazglafta ka nzakwa tsi manda skwa pla ghəŋ nda ma Yesu Kristi. Zləzlvama hgani nda gwada ma wa mu. ¹⁶ Yaha kuni zlanatá maga zdaku, nda katəŋtá mndu, kabga mndərga tsa skwiha ta vlata həŋ ya ta zdəganatá Lazglafta.

¹⁷ Snawasna ta gwada da maliha ghuni, ka sna kuni ta skwi ta mnaghunata həŋ. Hahəŋ ta nghapta ka hafa ghuni, kabga dza'a zlghay həŋ ta wani da Lazglafta. Snawasna ta gwada da həŋ, ya dza'a kəl həŋ ka maga slna taŋ nda rfu, nda ŋada ghəŋ a wa. Ka nda ŋada ghəŋ tsi ná, kataghunaftá a tsa wa.

¹⁸ Magawa du'a ta ghəŋa aŋni. Grafgra ŋni kazlay: Had sana bədzaku ya maga ŋni wu kə'a ma ndana ŋni. Ta kumay ŋni ta gdata ŋni ta maga skwi dīnadina inda fitik.

¹⁹ Kdəkawkədək, ta ndəba dzvu yu da kaghuni, magawa

---

* 13:9 Ngha ta Ruma 14:2-23, 1 La Kwareŋt 8:8, La Kwalus 2:16-22, 1 Timute 4:3. † 13:10 Gray nda 9:11-14, 13:11-12. ‡ 13:11 Zlahu 16:27. § 13:12 Ngha ta Yuhwana 19:17, 20. * 13:14 Gray nda 11:10, 16.

du'a ta ghəŋa da, ka mutsidifta Lazglafta ta vradapta da misimmisim da kaghuni.

Maga du'a

²⁰ Lazglafta ya ta vla zdaku ta vraganaptá Mgham mu Yesu mataba gwal nda rwa, ka nzakw tsi ka mndu dagala ta ngha tuwakha. Nda ma usani vla tsi ŋa pla ghəŋ, mutsafta lu ta dzraftawi ŋa kdəkedzeŋ. ²¹ Ka vlaghunavla Lazglafta ta mbrakwa maga inda skwi dina, ŋa magay ghuni ta skwi ya ta kumə tsi. Ka maga tsi ma amu ta skwi ya ta zdəganata nda ma Yesu Kristi ta nzakway ŋani glaku ŋa kdəkedzeŋ ya. Amin!

Kdiŋta nda ga zgu

²² Zwanama da, vindaghunaf vinda yu ta na delewer na ŋa vlaghunatá mbraku. Ki'a nda ki'a yeya vindaghunafta yu. Kdəkwakdək ka ŋanata kuni ta tsəna gwadaha na ma ŋudufa ghuni. ²³ Ta snaghunamsna yu kazlay: Zligiŋzla lu ta zwanama mu Timute† ma gamak kə'a. Ka bhagagha bha tsi misimmisim, dza'a labla yu da kaghuni kawadaga nda tsi.

²⁴ Ka ganaghata kuni ta zgu ta maliha ghuni demdem, nda inda mnduha Lazglafta tani. Ta ga zgu zwanama ma luwa Italiya ŋa ghuni.

²⁵ Ka nza zdakatahuda Lazglafta kawadaga nda kaghuni demdem.

---

† 13:23 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:1.

Deftera Lfiċa Dżratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

